

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій
Кафедра маркетингу, економіки, управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету економіки та
інформаційних технологій

Ю.М. Неговська

РОБОЧА ПРОГРАМА
ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА
(назва навчальної дисципліни)

підготовки перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 075 «Маркетинг»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Маркетинг»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни професійної та практичної підготовки

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис)

Т.В.Серкутан

(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою маркетингу, економіки, управління
та адміністрування
протокол № 1 від «27» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

М.М.Єрмошенко

Розробники:

Неговська Юлія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри
маркетингу, управління та економіки підприємства

1.Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: обов'язкова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: Курс «Економіка підприємства» базується на вивченні таких дисциплін: політекономія, мікро- та макроекономіки і одночасно є основою для вивчення маркетингу, маркетингового ціноутворення, маркетингу промислового підприємства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є дослідження специфічних закономірностей розвитку підприємств, форм і методів управління ними, раціональне поєднання всіх елементів виробничого процесу для найефективнішого їх використання.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин **5** кредити ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка підприємства.» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, вмінь та навичок практичної роботи щодо методів організації ефективного господарювання рівні підприємства, набуття теоретичних і практичних знань щодо вирішення конкретних економічних завдань, які дозволили б їм найкращим чином досягти економічних цілей підприємства – одержання високих прибутків, вибір найбільш оптимальних рішень на перспективу.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є вивчення здобувачами вищої освіти дії економічних законів стосовно об'єктів економіки країни, основних положень теорії конкретної економіки, в тому числі:

- методів техніко-економічних обґрунтувань планових і проектних рішень;
- наукових основ і шляхів прискорення соціально-економічного розвитку підприємства;
- підвищення ефективності підприємства;
- капіталовкладень та нової техніки;
- шляхів підвищення ефективності використання трудових, матеріальних, природних, інформаційних і фінансових ресурсів;
- вивчення господарського механізму, принципів і напрямлень вдосконалення на основі ринкових відносин;
- напрямлень і економічних основ науково-технічного прогресу на підприємствах і галузях;
- методів вдосконалення економічного аналізу;
- оптимізаційних розрахунків;
- прогнозування, планування і управління виробничою діяльністю.

3.Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Економіка підприємства» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності:

ЗК6	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК7	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК12	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК7	Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.
СК11	Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості

функціонування ринків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен досягти таких запланованих результатів навчання:

Програмні результати навчання

ПРН3	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.
ПРН4	Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.
ПРН5	Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів.
ПРН6	Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності.
ПРН10	Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.
ПРН11	Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	Сем./Пр	сам. роб.		лекції	Сем./Пр	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Підприємство в сучасній системі господарювання, його ресурсне забезпечення, технічна база, організація й планування								
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання.	9	3	1	5	9	-	-	9
Тема 2 . Організація управління підприємствами та їх структура.	9	3	1	5	9	-	-	9
Тема 3. Персонал.	9	3	1	5	9	1	-	8
Тема 4. Виробничі фонди.	9	3	1	5	9	1	-	8
Тема 5. Оборотні кошти.	9	3	1	5	9	1	-	8
Тема 6. Організація виробництва.	9	3	1	5	9	1	-	8
Тема 7. Інноваційна та інвестиційна діяльність.	9	3	1	5	9	1	-	8
Тема 8. Виробнича та соціальна інфраструктура підприємства.	9	3	1	5	9	1	-	8
Разом за змістовим модулем 1	72	24	8	40	72	6	-	66

Змістовний модуль 2. Результати та ефективність виробництва і його антикризова система господарювання								
Тема 9. Планування діяльності.	10	4	2	4	10	1	1	8
Тема 10. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції.	10	4	2	4	10	1	-	9
Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці.	10	4	2	4	10	1	1	8
Тема 12. Витрати та ціни на продукцію.	10	4	2	4	10	1	1	8
Тема 13. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності.	10	3	1	6	10	1	-	9
Тема 14. Економічна безпека виробництва.	10	3	1	6	10	1	-	9
Тема 15. Реструктуризація та санація підприємств.	9	3	1	5	9	1	-	8
Тема 16. Банкрутство та ліквідація підприємств.	9	3	1	5	9	1	1	7
Разом за змістовим модулем 2	78	28	12	38	78	8	4	66
Усього	150	52	20	78	150	14	4	132

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття підприємства як організаційно виокремлено та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія й різноманітні цілі підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства.

Юридичні акти, що є законодавчою базою функціонування підприємства (організації). Господарський кодекс України, його основні статті. Статут підприємства (організації). Колективний договір. Інші правові документи, що регулюють окремі напрямки діяльності підприємства (організації").

Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації).

Інтеграційні форми підприємств та організацій. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств і організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги тощо). Мета їх створення, особливості та ефективність діяльності.

Поняття й загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств та організацій. Сутність, функції й типи сучасного ринку. Складові елементи ринкової інфраструктури. Загальні принципи та етичні норми поведінки суб'єктів господарювання на ринку.

Підприємницька діяльність як основна сучасна форма господарювання, Принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності. Правове забезпечення підприємництва. Франчайзинг як особлива форма організацій бізнесу. Виробнича та посередницька діяльність. Формування підприємницького середовища. Активізація підприємницької діяльності в Україні.

Підприємницькі договори (контракти, угоди). Структура договорів і порядок їх укладання. Типовий зміст, загальні й специфічні умови договору. Формулювання конкретних умов договору. Підприємницькі дії щодо реалізації бізнес-проектів. Партнерські

зв'язки та угоди (операції). Основні напрямки співпраці партнерів. Форми співробітництва у сферах виробництва, товарообміну й торгівлі, фінансових відносин. Факторинг.

Міжнародний бізнес: поняття, суб'єкти, типи та види. Форми міжнародної підприємницької діяльності. Спільні підприємства в системі міжнародного бізнесу: мотивація і процедура створення, механізм функціонування. Тенденції та проблеми розвитку спільних підприємств в Україні.

Тема 2. Організація управління підприємствами та їх структура

Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями.

Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління. Організаційні форми реалізації методів управління суб'єктами господарювання різного рівня.

Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління: лінійно-функціональні, дивізійні, матричні. Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління виробничими й невиробничими підприємствами. Особливості вибору організаційних структур управління для новостворюваних підприємств різних розмірів і форм власності.

Необхідність і принципи формування вищих органів управління підприємствами та організаціями. Міністерства і комітети, державні корпорації і концерни як вищі органи прямого управління підпорядкованими підприємствами й організаціями. Органи централізованого опосередкованого управління суб'єктами господарювання. Спрямування та ефективність адміністративної реформи в Україні. Зарубіжний досвід централізованого управління первинними ланками національної економіки.

Тема 3. Персонал

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Виокремлення й характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу різних підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях та сферах діяльності.

Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, сфер діяльності та форм власності. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємств різних типів та інфраструктурних організацій.

Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємств (організацій), інших суб'єктів господарювання. Сучасні вимоги держави й фірми до ділових якостей різних категорій персоналу. Адаптована до ринкових умов господарювання система формування та набору різних категорій персоналу. Методи оцінки й добору працівників для підприємств чи інших суб'єктів господарювання. Форми й ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу (кадрів).

Особливості систем управління у фірмах економічно розвинутих зарубіжних країн. Досвід формування та забезпечення ефективного використання кадрового потенціалу фірми. Участь держави в підготовці висококваліфікованих спеціалістів і керівників. Конкурсно-контрактна система наймання працівників фірми. Службова ротація кадрів. Сучасна система підвищення кваліфікації кадрів і забезпечення умов для високопродуктивної праці.

Тема 4. Виробничі фонди

Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів та іншого майна підприємства. Поділ виробничих фондів на основні й оборотні, їх роль у здійсненні процесу виробництва

продукції або надання послуг. Майно підприємства соціального призначення. Вартісна оцінка майнового комплексу (нерухомості, майна підприємства).

Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів. Індексція основних фондів. Класифікація основних фондів за ознакою функціонального призначення та участі у виробничих процесах. Видова (технологічна) структура основних фондів, фактори й тенденції динаміки на підприємствах.

Фізична суть техніко-економічного старіння знарядь праці та форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна). Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань. Оцінка доцільності витрат на періодичний ремонт, модернізацію й заміну виробничого устаткування. Розширене відтворення основних фондів їх технічним переозброєнням, реконструкцією, розширенням і новим будівництвом.

Соціально-економічне значення і системи показників ефективності відтворення та використання основних фондів. Напрямки інтенсифікації відтворення та шляхи ліпшого використання основних фондів підприємства за нормальних умов господарювання.

Елементний склад оборотних фондів. Характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва і витрат майбутніх періодів. Нормування витрат матеріальних ресурсів і обчислення необхідного обсягу оборотних фондів. Показники і способи найефективнішого використання матеріальних ресурсів. Політика ресурсозбереження.

Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства, їх вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування). Інформаційні технології та програмні продукти. Інші нематеріальні ресурси («ноу-хау», раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми). Нематеріальні активи як юридичне оформлені права виключного користування об'єктами промислової та інтелектуальної власності, їх вартісна оцінка й строки зношування (старіння).

Тема 5. Оборотні кошти

Сутнісна характеристика обігових коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Виокремлення обігових коштів, що обслуговують сфери виробництва й обігу. Нормовані й ненормовані обігові кошти. Функціональна та елементна структура обігових коштів, її динаміка на підприємствах різних галузей економіки. Джерела формування обігових коштів.

Призначення нормування (розрахунку нормативів) обігових коштів. Методи розрахунку нормативів обігових коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку). Обчислення нормативів обігових коштів в окремих їхніх елементах (виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції). Визначення сукупного нормативу обігових коштів підприємства.

Основні показники рівня ефективності використання обігових коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) й завантаження, тривалість одного обороту, рентабельність; методика їх розрахунку. Шляхи підвищення ефективності використання обігових коштів (оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації виробленої продукції). Проблеми нестачі обігових коштів і поновлення їхньої величини до нормативного рівня за умови кризової ситуації на підприємстві.

Тема 6. Організація виробництва

Поняття й основні елементи виробничого процесу. Поділ виробничих процесів за призначенням, перебігом у часі та ступенем механізації (автоматизації). Принципи організації виробничого процесу. Виробничий цикл і його тривалість.

Окремі типи виробництва (одиничне, серійне й масове), сутнісна характеристика кожного з них. Характеристика робочих місць за техніко-технологічними ознаками в різних

організаційних типах виробництва. Призначення й характеристика дослідно-експериментального виробництва. Порівняльна характеристика організаційних типів виробництва за ступенем їх ефективності.

Поняття методу організації виробництва. Використовувані методи організації виробництва. Організація не потокового виробництва: його ознаки й сфери застосування. Модифікації не потокового виробництва, їх особливості та ефективність застосування. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Особливості організації та основні параметри функціонування поточкових ліній. Тенденції розвитку потокового виробництва в Україні та інших країнах світу.

Сутність і соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва. Концентрація й розукрупнення виробництва. Малі фірми в системі господарювання країн з розвинутою ринковою економікою. Спеціалізація, кооперування й конверсія виробничих підприємств, їх об'єктивна необхідність, сутність, показники рівня розвитку та ефективність розвитку. Об'єктивна необхідність, сутність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва

Тема 7. Інноваційна та інвестиційна діяльність

Поняття, змістова характеристика та окремі види інноваційних процесів (новинок, нововведень). Локальні й глобальні новинки (нововведення). Взаємозв'язок між окремими видами інноваційних процесів. Вплив нововведень на будь-яку господарську (підприємницьку) діяльність.

Сутнісне тлумачення науково-технічного прогресу (НТП). Еволюційні й революційні форми НТП. Науково-технічні революції. Усталені загальні й пріоритетні напрямки НТП. Прогресивні базові технології. Синтетичні, композиційні та надчисті матеріали. Нетрадиційні види енергії. Комплексна автоматизація і комп'ютеризація виробництва (процесів управління).

Організаційний прогрес (ОП) як узагальнюючий фактор використання організаційних, економічних, соціальних та юридичних нововведень. Загальносистемний і внутрішньо суб'єктний напрямки ОП. Об'єкти ОП: організація виробництва й праці, окремі елементи економічного механізму господарювання (підприємства), соціальні та правові відносини. Основні тенденції ОП.

Методика визначення ефективності технічних нововведень. Народногосподарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення новинок і використання нововведень. Урахування чинника часу при розрахунках ефективності використання технічних нововведень. Чистий прибуток як визначальний показник економічної ефективності технічних новинок (нововведень). Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень

Сутність, характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку суб'єктів господарювання. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Внутрішні й зовнішні джерела інвестування. Прямі та портфельні іноземні інвестиції. Різновиди і структура реальних (виробничих) інвестицій. Технологічна й відтворювальна структура капітальних вкладень, тенденції її зміни у часі.

Розрахунки обсягу потрібних виробничих інвестицій з урахуванням економічної ситуації на ринку і підприємстві (істотне зростання або зменшення попиту на продукцію фірми, урівноваження попиту й пропонування). Обґрунтування джерел фінансування та обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень відповідно до можливих варіантів економічної ситуації на ринку і підприємстві.

Роль фінансових інвестицій у чинній системі господарювання. Види застосовуваних цінних паперів, порядок їх випуску й обігу. Державне регулювання й масштаби обігу цінних паперів в Україні.

Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Методика оцінки ефективності виробничих інвестицій за умов ринкових відносин з урахуванням грошових потоків, ставки дисконту (капіталізації), господарського

ризиком та інфляції. Основні показники оцінки ефективності виробничих інвестицій (капітальних вкладень). Особливості визначення й показники ефективності реалізації (використання) різних видів цінних паперів.

Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Основні організаційно-економічні чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень (удосконалення проектно-кошторисної справи; поліпшення технологічно-відтворювальної структури інвестицій;

скорочення тривалості інвестиційного циклу; застосування гнучких економічних методів управління інвестиційними процесами). Організаційно-фінансові важелі підвищення ефективності обігу цінних паперів.

Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання у повному або короткому варіантах бізнес-плану. Стисла характеристика інвестиційного проекту. Форма здійснення й необхідний обсяг інвестицій для практичної реалізації проекту. Період між початком інвестування і початком експлуатації об'єкта. Середня щорічна сума прибутку протягом раціональної експлуатації виробничого об'єкта як показник ефективності інвестиційного проекту.

Тема 8. Виробнича та соціальна інфраструктура підприємства

Сутнісна характеристика інфраструктури підприємства. Виробнича й соціальна інфраструктура. Виокремлення сфери капітального будівництва як специфічного елемента виробничо-соціальної інфраструктури. Вплив діяльності інфраструктурних підрозділів на ефективність господарювання, економіку підприємства.

Поняття й функції системи технологічного обслуговування підприємства. Ремонтне господарство (ремонт і форми його організації, модернізація обладнання; ремонтні служби). Інструментальне господарство, його підрозділи (інструментальний відділ, інструментальний склад і комори) та процеси управління (визначення потреби в інструменті, організація власного виробництва та експлуатації інструменту). Необхідність та організація енергетичного господарства й транспортної служби. Складське господарство підприємства.

Необхідність і спрямованість соціальної діяльності підприємства за ринкових умов господарювання. Планування соціального розвитку підприємства, зокрема: поліпшення соціальної структури персоналу; забезпечення належних умов праці, побуту й проживання працівників; медичного та культурного обслуговування; мотивація трудової діяльності й підвищення ефективності праці. Практична реалізація запланованих заходів для розвитку інфраструктури та активізації соціальної діяльності. Сучасні проблеми соціального захисту працівників підприємства.

Визначення капітального будівництва як здійснення розширеного відтворення об'єктів основного виробництва та інфраструктури, а також простого відтворення будівель і споруд. Конкретні функції та планування капітального будівництва. Проектно-кошторисна документація на будівництво, реконструкцію чи капітальний ремонт об'єктів інфраструктури. Способи ведення й ефективність будівельно-монтажних робіт.

Тема 9. Планування діяльності

Прогнозування як наукове обґрунтування можливого стану суб'єктів господарювання у майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення цього стану. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування. Предмет економічного прогнозування. Нормативне й пошукове прогнозування. Можливі суб'єкти прогнозування (центральний функціональний чи галузевий орган управління, науково-дослідна організація, фірма). Евристичні, фактографічні, якісні й кількісні методи прогнозування. Довгострокові та короткострокові прогнози і сфери їх застосування.

Принципові основи планування. Планування як домінуюча функція управління. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства.

Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Методи вибору стратегії підприємства. Різновиди стратегій: виживання, стабілізації, зростання. Функціональні субстратегії. Сучасні проблеми розвитку системи стратегічного планування.

Бізнес-планування: сутність і призначення. Стадії формування, логіка розробки й поліваріантність структури бізнес-плану. Типовий зміст і методика розробки окремих розділів бізнес-плану. Становлення й повсюдне використання бізнес-планування за ринкових умов господарювання.

Тактичне й оперативне планування діяльності фірми. Відмінність тактичного планування від стратегічного. Зміст і можливі розділи тактичних (середньо- і короткострокових) планів підприємства. Основні показники тактичних планів, їх класифікація і призначення. Сутність і системи оперативного планування діяльності виробничих підрозділів підприємства. Проблеми вдосконалення внутрішньо-фірмового планування за умов ринкової системи господарювання.

Необхідність, методи й принципи державного економічного регулювання діяльності окремих суб'єктів господарювання. Державні контракти (замовлення) і фінансова підтримка певних суб'єктів господарювання. Банківські й комерційні кредити, їх види, форми та умови надання суб'єктам господарювання. Інші форми регулювання державою підприємницької діяльності суб'єктів господарювання.

Тема 10. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції (послуг)

Загальна сутнісна характеристика продукції, її класифікація й вимірники обсягу. Номенклатура й асортимент продукції (послуг). Валова, товарна, чиста й реалізована продукція.

Поняття, функції та принципи маркетингової діяльності. Виробнича, продуктова й комерційна концепції маркетингу. Стратегія й тактика маркетингу підприємства. Вплив маркетингової діяльності на формування програми випуску продукції (надання послуг) для ринку. Особливості визначення ринкового попиту на окремі види продукції (послуг). Схема формування виробничої програми підприємства, її ресурсне обґрунтування.

Змістова характеристика матеріально-технічного забезпечення (МТЗ). Форми й системи МТЗ. Системи живлення внутрішньовиробничих підрозділів матеріалів. Обчислення потреби підприємства в матеріалах. Запаси матеріалів та їх регулювання. Оптимізація партій поставки матеріалів.

Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники й методи оцінки якості продукції (послуг). Поняття й визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Багато-напрямлений вплив підвищення якості виробів на економіку та імідж підприємства. Технічні, організаційні та соціальні заходи для підвищення якості й конкурентоспроможності продукції (послуг) вітчизняних товаровиробників.

Стандартизація продукції, її складові елементи і принципи здійснення. Наявні в Україні стандарти й технічні умови, сфери їх застосування. Сертифікація продукції, її економічне значення. Обов'язкова й добровільна сертифікація виробів. Міжнародні системи сертифікації. Національні системи якості. Формування систем якості на підприємствах. Економічна й соціальна ефективність стандартизації та сертифікації продукції.

Державний нагляд за дотриманням вимог стандартів, здійснюваний територіальними органами Держстандарту України — центрами стандартизації, метрології та сертифікації. Об'єкти державного нагляду. Матеріальна відповідальність товаровиробників за порушення вимог стандартів. Внутрішньовиробничий технічний контроль якості. Об'єкти та основні види технічного контролю якості на підприємствах.

Тема 11. Продуктивність, мотивація й оплата праці

Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Динаміка продуктивності праці на підприємствах різних галузей. Наявні резерви зростання продуктивності праці та заходи для їх використання в сучасних умовах господарювання. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці за рахунок дії окремих і певної сукупності чинників.

Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Можливі моделі мотивації трудової діяльності. Вимоги до формування системи мотивації праці на рівні підприємства. Загальноприйняті методи мотивації продуктивної діяльності: прямі й

непрямі економічні, моральні. Принципи й можливий алгоритм регулювання поведінки працівників у трудовому колективі.

Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата, праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Залежність оплати праці від кінцевих результатів діяльності. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту., Формування внутрішньо-фірмової політики оплати праці. Регулювання оплати праці на основі колективного договору.

Мінімальна заробітна плата. Тарифна система. Єдина тарифна система розрядів і коефіцієнтів з оплати праці. Диференціація оплати праці за певними ознаками. Оплата праці керівників, спеціалістів і службовців. Форми й системи оплати праці робітників. Вибір форм і систем оплати праці на " підприємствах різних форм власності. Можливість колективних форм організації та оплати праці.

Сутність і стимулююча роль участі працівників фірми в її прибутках (доходах). Системи участі працівників у прибутках за результатами виробничо-господарської діяльності й на основі відносин власності. Характеристика та ефективність окремих систем участі персоналу фірми в прибутках. Зарубіжний і вітчизняний досвід участі працівників у прибутках та власності приватизованих підприємств.

Тема 12. Витрати та ціни на продукцію

Поточні витрати (собівартості продукції) як комплексний економічний показник. Включення поточних витрат виробництва до собівартості продукції (послуг). Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками (ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції). Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних галузей і тенденція її зміни з часом.

Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Порядок розробки кошторису виробництва залежно від стадії й форми прогнозування, наявності інформації, розміру підприємства. Загальний рівень поточних витрат на виробництво валової, товарної й реалізованої продукції.

Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання й калькуляційні одиниці. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат для більшості підприємств різних галузей. Методика обчислення окремих статей калькуляції. Прогнозування собівартості нових виробів. Можливі методи прогнозування (питомих витрат, бальний, агрегатний, кореляційний).

Обґрунтування й вибір стратегії зниження поточних витрат на підприємствах України. Стратегічні напрямки регулювання поточних витрат на підприємствах різних галузей народного господарства. Групи чинників (способів) зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції: підвищення технічного рівня виробництва; вдосконалення організації виробництва, праці й управління; збільшення обсягу виробництва та підвищення якості продукції. Визначення впливу окремих техніко-економічних чинників на зменшення поточних витрат.

Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Види цін та сфери їх застосування. Методи встановлення ціни: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. Система знижок і доплат до ціни. Державне регулювання ціноутворення. Шляхи вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.

Тема 13. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність та різниця між ними. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства. Типова схема використання прибутку (доходу) підприємства. Рівень прибутковості підприємств різних галузей економіки в Україні.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів. Обчислення рентабельності: виробничих фондів (виробництва); сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу. Рентабельність певного обсягу продукції та окремих виробів. Динаміка і способи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.

Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності; методика їх обчислення. Накопичення обліково-звітної інформації для аналітичної оцінки фінансово-економічного стану підприємства.

Економічна суть і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Змістова характеристика видів ефективності; за наслідками — економічної та соціальної; місцем отримання ефекту — локальної (госпрозрахункової) та народногосподарської; ступенем збільшення ефекту — первісної та мультиплікаційної; метою визначення — абсолютної та порівняльної. Принципи формування системи показників ефективності виробничо-господарської та комерційної діяльності. Система показників ефективності виробництва: узагальнюючих; ефективності використання — праці (персоналу), виробничих фондів і фінансових коштів. Вимірювання економічної ефективності ресурсів і витрат. Оцінка соціальної ефективності діяльності підприємства.

Класифікація чинників зростання ефективності виробництва за певними ознаками: видами витрат і ресурсів (джерелами зростання); напрямками розвитку й удосконалення виробництва; місцем реалізації в системі управління виробництвом. Розподіл внутрішніх чинників на так звані тверді (технологія, устаткування, матеріали та енергія, вироботи) і м'які (організація й системи, працівники, методи роботи, стиль управління). Зовнішні чинники зростання ефективності виробництва (державна економічна й соціальна політика, інституційні механізми, інфраструктура, структурні зміни в суспільстві та економіці).

Тема 14. Економічна безпека підприємства

Типологічна характеристика економічної безпеки суб'єкта господарювання. Багатоаспектне тлумачення економічної безпеки різнорівневих суб'єктів господарювання. Класифікація видів економічної безпеки за типами суб'єктів, сферами життєдіяльності та конкретними предметами. Способи здійснення оцінки економічної безпеки підприємства та інших суб'єктів господарювання. Можливі загрози економічній безпеці суб'єкта господарювання. Збитки від зниження рівня економічної безпеки окремо взятого підприємства і певної їх сукупності.

Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства за умов ринкової системи господарювання. Зниження до критичної межі рівня економічної безпеки як основна причина кризового економічного стану підприємства. Поняття економічної кризи підприємства. Легка, важка і катастрофічна економічна криза, її основні причини й наслідки. Реакція керівництва фірми на економічну кризу, окремі фази цієї реакції: шок; оборонний відступ; аналіз характеру кризи; адаптація та зміна поведінки. Доцільність розробки програми виходу підприємства з економічної кризи.

Обґрунтування стратегії створення належної економічної безпеки підприємства. Основні групи чинників, що формують відповідний рівень економічної безпеки підприємства (наявність безпосередніх факторів виробництва; стабільний попит на виготовлювану продукцію; надійність постачальників сировини, матеріалів та енергоносіїв; зовнішня й внутрішня конкуренція; приватизація й державне економічне регулювання діяльності підприємств; надійний захист власних комерційних таємниць; достатній професіоналізм керівництва й команди менеджерів фірми). Необхідні заходи й ресурси для реалізації стратегії досягнення належної економічної безпеки конкретного суб'єкта господарювання.

Тема 15. Реструктуризація й санація підприємств

Система виживання підприємства (організації) в ринкових умовах господарювання. Її ознаки, необхідність практичного використання й змістова характеристика. Основні економічні параметри системи виживання. Головні організаційні заходи й необхідні кошти для виживання підприємства, його виходу з кризової економічної ситуації.

Реструктуризація підприємства (організації") як найрадикальніший захід системи виживання й виходу з економічної кризи, припинення спаду виробництва та його стабілізації. Сутнісна характеристика й можливі форми реструктуризації підприємства (організації). Конверсія, розукрупнення й диверсифікація виробництва як дійові форми реструктуризації суб'єктів господарювання. Розробка й здійснення програми (бізнес-плану) реструктуризації підприємства (організації). Вітчизняний і зарубіжний досвід реструктуризації різних суб'єктів господарювання.

Суть механізму санації (фінансово-економічного оздоровлення) та її цілей. Програма санаційних заходів фінансово-економічного характеру. Особливості державної підтримки проведення санації потенційно конкурентоспроможних підприємств (організацій). Практика й ефективність санації суб'єктів господарювання в Україні.

Тема 16. Банкрутство й ліквідація підприємства (організації)

Сутнісна характеристика банкрутства підприємства (організації"). Причини й симптоми банкрутства фірми. Визначення зон ризику та реакція підприємства (організації") на настання кризового фінансово-економічного стану. Класифікація чинників, що сприяють банкрутству фірми. Процедура оголошення банкрутства в засобах масової інформації. Основні положення Закону України «Про банкрутство». Масштаби й тенденції банкрутства підприємств (організацій) в Україні.

Процес ліквідації (припинення діяльності) збанкрутілого суб'єкта господарювання. Управління майном боржника та оцінка можливих наслідків ліквідації збанкрутілих підприємств (організацій). Комплекс організаційно-економічних заходів і допустима тривалість процесу ліквідації підприємства (організації) — банкрута. Конкретні форми ліквідації підприємств (організацій) — банкрутів (фізичне припинення діяльності, розпродаж майна «з молотка», репрофільювання діяльності зі зміною власника та ін.), що застосовуються в Україні.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання.	3	-
2.	Тема 2 . Організація управління підприємствами та їх структура.	3	-
3.	Тема 3. Персонал.	3	1
4.	Тема 4. Виробничі фонди.	3	1
5.	Тема 5. Оборотні кошти.	3	1
6.	Тема 6. Організація виробництва.	3	1
7.	Тема 7. Інноваційна та інвестиційна діяльність.	3	1
8.	Тема 8. Виробнича та соціальна інфраструктура підприємства.	3	1
9.	Тема 9. Планування діяльності.	4	1
10.	Тема 10. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції.	4	1
11.	Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці.	4	1
12.	Тема 12. Витрати та ціни на продукцію.	4	1
13.	Тема 13. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності.	3	1
14.	Тема 14. Економічна безпека виробництва.	3	1

15.	Тема 15. Реструктуризація та санація підприємств.	3	1
16.	Тема 16. Банкрутство та ліквідація підприємств.	3	1
	Всього:	52	14

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підприємство як суб'єкт господарювання.	1	-
2.	Організація управління підприємствами та їх структура.	1	-
3.	Персонал.	1	-
4.	Виробничі фонди.	1	-
5.	Оборотні кошти.	1	-
6.	Організація виробництва.	1	-
7.	Інноваційна та інвестиційна діяльність.	1	-
8.	Виробнича та соціальна інфраструктура підприємства.	1	-
9.	Планування діяльності.	2	1
10.	Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції.	2	-
11.	Продуктивність, мотивація та оплата праці.	2	1
12.	Витрати та ціни на продукцію.	2	1
13.	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності.	1	-
14.	Економічна безпека виробництва.	1	-
15.	Реструктуризація та санація підприємств.	1	-
16.	Банкрутство та ліквідація підприємств.	1	1
	Всього:	20	4

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	<i>Не заплановано навчальним планом</i>		

9. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	<i>Не заплановано навчальним планом</i>		

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підприємство як суб'єкт господарювання.	5	9
2.	Організація управління підприємствами та їх структура.	5	9
3.	Персонал.	5	8
4.	Виробничі фонди.	5	8
5.	Оборотні кошти.	5	8
6.	Організація виробництва.	5	8

7.	Інноваційна та інвестиційна діяльність.	5	8
8.	Виробнича та соціальна інфраструктура підприємства.	5	8
9.	Планування діяльності.	4	8
10	Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції.	4	9
11	Продуктивність, мотивація та оплата праці.	4	8
12	Витрати та ціни на продукцію.	4	8
13	Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності.	6	9
14	Економічна безпека виробництва.	6	9
15	Реструктуризація та санація підприємств.	5	8
16	Банкрутство та ліквідація підприємств.	5	7
	Всього:	78	132

11. Завдання для самостійної роботи

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Зростання ролі фінансової діяльності підприємства (організації) за ринкових умов господарювання.
2. Чинники й резерви зростання прибутку суб'єктів господарювання (підприємницьких структур).
3. Розподіл прибутку й дивідендна політика підприємства (організації).
4. Специфіка обчислення оподаткованого прибутку підприємства (організації).
5. Оптимізація структури капіталу підприємства (організації).
6. Наукова обґрунтованість методологічних підходів до визначення фінансово-економічного стану підприємства (організації).
7. Вибір стратегії стабілізації фінансово-економічного стану первинного суб'єкта господарювання.
8. Правомірність та обґрунтованість ототожнення економічних категорій ефективності і продуктивності діяльності підприємств та інших підприємницьких структур.
9. Проблеми формування, визначення й застосування узагальнюючих показників ефективності (продуктивності) діяльності суб'єктів господарювання.
10. Методологічні основи визначення ефективності окремих груп заходів соціального характеру.
11. Науково-технічний та організаційний прогрес як визначальні чинники зростання ефективності виробництва на підприємстві.
12. Організаційно-економічний механізм дії внутрішніх чинників зростання ефективності виробництва (діяльності).
13. Міра і форми втручання держави в розвиток економіки за ринкових відносин між суб'єктами господарювання.
14. Узагальнення передового зарубіжного та вітчизняного досвіду підвищення ефективності господарювання на підприємствах.
15. Вплив інфраструктурних інституцій (систем) на ефективність суспільного виробництва за умов ринкової економіки.

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю (екзамену)

1. Визначення підприємства, цілі і напрямки його діяльності.
2. Правові основи функціонування підприємства.
3. Класифікація підприємств за ознаками.
4. Добровільні об'єднання підприємств.
5. Підприємництво як сучасна форма господарювання.
6. Змістовна характеристика зовнішнього середовища та його вплив на діяльність підприємства.

7. Поняття, функції і методи управління підприємством.
8. Загальна та виробнича структура підприємства.
9. Сутнісна і об'єктивна необхідність управління підприємством.
10. Поняття і типи організаційних структур управління сучасними підприємствами.
11. Поняття, класифікація та структура персоналу підприємства.
12. Сучасна система управління персоналом підприємства.
13. Основні принципи визначення чисельності персоналу підприємства.
14. Продуктивність праці, методи її визначення.
15. Чинники зростання продуктивності праці.
16. Кадрова політика підприємства.
17. Сутність, класифікація та структура основних виробничих фондів.
18. Облік та оцінка основних фондів підприємства.
19. Фізичне спрацювання та техніко-економічне старіння засобів праці.
20. Амортизація та форми відтворення основних фондів.
21. Методи нарахування амортизації.
22. Поняття і види виробничої потужності; чинники, що впливають на неї.
23. Загальні методичні розрахунки виробничої потужності підприємства.
24. Показники, що характеризують рівні використання основних фондів і виробничих потужностей.
25. Шляхи підвищення використання основних фондів і виробничих потужностей.
26. Показники ефективності відтворення і використання основних фондів.
27. Поняття, види і функції оборотних коштів підприємства.
28. Нормування оборотних коштів.
29. Показники та шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.
30. Сутнісна характеристика, функціонально-елементний склад і структура інвестицій.
31. Визначення, напрямки використання та джерела інвестування підприємства.
32. Загальні принципи оцінки ефективності інвестицій та інновацій.
33. Чинники підвищення ефективності використання інвестицій.
34. Поняття, характеристика та види інноваційних процесів, їх вплив на виробництво.
35. Структура виробничого процесу та принципи його організації.
36. Типи виробництва та їх характеристика.
37. Загальна характеристика і напрями науково-технічного прогресу.
38. Суспільні форми організації виробництва.
39. Загальна характеристика системи планування діяльності підприємства.
40. Методи розробки планів.
41. Види планів підприємства. Стратегічне планування.
42. Тактичне та оперативне планування, їх характеристика.
43. Сутність, призначення, структура і загальна логіка розробки бізнес-плану.
44. Сутність, функції та державна політика оплати праці.
45. Мотивація трудової діяльності.
46. Політика оплати праці на підприємстві.
47. Характеристика форм ці систем заробітної плати.
48. Загальна характеристика і вимірники обсягу продукції.
49. Інфраструктура підприємства: сутність, склад і функції.
50. Матеріально-технічне забезпечення діяльності підприємства.
51. Суть і показники якості продукції, методи її визначення.
52. Стандартизація та сертифікація продукції (послуг)
53. Поточні витрати на продукування виробів, їх класифікація і структура.
54. Кошторис виробництва і собівартості товарної продукції.
55. Обчислення собівартості окремих виробів.
56. Економічна безпека підприємства.
57. Реструктуризація та санація: загальна характеристика.
58. Кризова ситуація на підприємстві: поняття, причини, шляхи подолання.

59. Банкрутство підприємства як економічне явище.

60. Поняття прибутку, доходу та рентабельності як загальних показників діяльності підприємства.

13. Методи навчання

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи навчання на практичних, семінарських заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Економіка підприємства» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді *усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проєктів, творчих завдань, тощо.*
- для модульного контролю у вигляді *письмової відповіді, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*
- для підсумкового контролю *проведення екзамену (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.).*

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є підсумковий контроль - екзамен.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10
6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10
7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.
75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуваються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА А ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для диференційованого заліку, екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для недиференційованого заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		

64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота																Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2										Самостійна робота
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16			
1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	10	40	100
Модульний контроль 1 - 10								Модульний контроль 2 - 10										

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	40	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Економіка підприємства» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Законодавча база

1. Господарський Кодекс України. – К.: Філія ДП Ред.журнал “Вісник податкової служби України”, 2004 – 244 с.
2. Закон України “Про внесення змін до Закону України” Про підприємства України// 4 лютого 1998 р. №72/98-ВР.
3. *Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні*: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV // Голос України. — 1999. — 7 ве- рес.
4. *Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом*: Закон України від 14.05.92 // ВВР України. — 1992. — № 31.
5. *Про власність*: Закон України від 07.02.91 No 697-XII // ВВР України. — 1991. — № 20.
6. *Про господарські товариства*: Закон України від 19.09.91 № 1576-XII // Державний інформаційний бюлетень про прива- тизацію. — 1992. — № 2.
7. *Про державне регулювання ринку цінних паперів*: Закон України від 30.10.96 № 448/96-ВР.
8. *Про інвестиційну діяльність*: Закон України // ВВР України. — 1991. — №47.

9. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”// 30 червня 1999 р. №784 – XIV.

10. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”// 30 жовтня 1996 р. №448/96-ВР.

11. Постанова Кабінету Міністрів України “Про державну інспекцію з контролю за цінами”. 13 вересня 2000 р. №1432.

12. Закон України “Про державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб - підприємців”// 15 травня 2003 р. №755- IV.

Основна

1. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Х.: ХНУВС. 2017. 192 с.

2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.

3. Вігуржинська С. Ю. Економіка підприємства [Текст]: [навч. посіб.] / Вігуржинська С. Ю., Басюркіна Н. Й., Свистун Т. В.; [за ред. С. Ю. Вігуржинської]. - Одеса : Гуляєва В. М. [вид.], 2018. - 115, с.

4. Дмитрієв І. А. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. для практ. занять і самост. роботи студентів ВНЗ / Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. ; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. - Харків : Бровін О. В., 2018. - 291 с

5. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Н. М. Колпаченко та ін.]. - Харків : Діса плюс, 2019. - 277 с

6. Іванілов А. Економіка підприємства / А. Іванілов. – К.: ЦУЛ, 2019. – 728 с.

7. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Додаткова

1. Захарченко В.І., Меркулов М.М., Штряєва Л.В.. Економіка підприємства: практикум (збірник задач і виробничих ситуацій). Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 144 с

2. Калініченко О. В., Плотник О. Д. Економіка підприємства. Практикум : [навчальний посібник]. К. : Кондор, 2012. 600 с.

3. Ліпич Л.Г., Буняк Н.М., Геліч Н.В. та інші. Економіка підприємства: навч. посіб. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2014. 608 с.

4. Палига Є.М., Боженко О.М. та інші. Економіка підприємства: підручник. Львів: УАД, 2013. 688 с

5. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Л. Л. Лазебник та ін.] ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. - 499 с

6. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." ; уклад.: Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. - Київ : НаУКМА, 2018. - 302 с.

7. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / С. М. Рогач [та ін.]. - Київ : Компринт, 2018. - 391 с.

8. Економіка підприємства [Текст] : підручник / [Н. В. Якименко-Терещенко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. В. Якименко-Терещенко ; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.- екон. ун-ту. - Харків : Вид-во Іванченко І. С., 2018. - 451 с.

9. Михайлов С. І. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / С. І. Михайлов, Л. М. Степасюк, С. В. Городенко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Компринт, 2018. - 417 с.

Спеціальна література

1. Антикризисное управление: от банкротства к финансовому оздоровлению. / Под ред. Г.П.Иванова. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1995. – 320 с.

2. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І. Економіка підприємства. Навчальний посібник. – Львів. Видав.: “СПОЛОМ”, 1999.-211 с.

3. Бондар Н.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 400 стор.
4. В.А.Швандар, В.П.Прасолова. Економіка підприємства. Тесты, задачі, ситуації. М.: «Биржи и банки», ЮНИТИ, 1997.-95 с.
5. В.С.Рижков, В.В.Ровенська, Є.О.Підгора. Навчально-методичний посібник. – Краматорськ:ДДМА, 2003. – 172 с.
6. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства / К.-Центр навчальної літератури - 2019. - 488с
7. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погрішук Б.В. Економіка підприємства / К.-Видавництво Центр навчальної літератури - 2019.- 304 с.
8. Грузинов В. и др. Економіка підприємства. Учебник для вузов. – М.: Банки и биржи. ЮНИТИ, 1998. – 535 с.
9. Джеймс П. Вумек, Деніел Джонс Ощадливе виробництво/ Видавництво Фабула - 2019. Перекладач Дар'я Погребняк - 448с.
10. Економіка виробничого підприємства.: Підручник /За заг.ред. С.Ф.Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.
11. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій. /За ред. д.е.н., проф. С.Ф.Покрошевного/. Київ: КНЕУ, 1999. – 328 с.
12. Економіка підприємства. Підручник: В 2т.Т2/За ред. С.Ф.Покропивного/. – К.: Хвиля-Прес, 1995, – 280 с.
13. Економіка підприємства.: Підручник. – В 2т. Т.1, /За ред. С.Ф.Покропивного. – К: Вид-во “Хвиля-Прес”, 1995, – 400 с.;
14. Економіка підприємства: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. / Г.О.Швиданенко, С.Ф.Покропивний та інші. – К.: КНЕУ, 2000. – 248 с.
15. Жданов С.А. Основы теории экономического управления предприятием. Учебник. – М.: Изд-во «Финпресс», 2000, 384 с.
16. Зайцев Н.Л. Основы теории экономического управления предприятием. Учебник для вузов. /Под ред.проф.В.П.Грузинова. – М.: Банки и биржи. ЮНИТИ, 1998. – 535 с.
17. Зайцев Н.П. Економіка промислового підприємства: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 1996,246 с.
18. Краткий курс по экономике предприятия. /Под.ред.Ушаковой Н.Н. и Савельевой Е.В. – К.: Генеза, 1998.-424 с.
19. Петрович А.М.та інші. Економіка виробничого підприємства: Навчальний посібник. – Львів “Оксарт”, 1996.-416 с.
20. Примак Т.О. Економіка підприємств: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 1999. – 108 с.
21. Раицкий К.А. Економіка підприємства: Учебник для вузов. – М.: Информационно-внедренческий центр «Маркетинг», 1999.- 693 с.
22. С.Ф.Покропивний, Г.А.Швиданенко, А.С.Федорин. Економіка підприємства. Учебное пособие. – К.: Знання Прес, 2001.-343 с.
23. Тягунова Н.М. Підприємництво і бізнес-культура. Кредитно-модульний курс. Навчальний посібник рекомендовано МОН України /К.-Видавництво Центр навчальної літератури -2017.- 118с.-
24. Шмален Г. Основы и проблемы экономики предприятия: Пер.с нем./Под ред.проф.А.Г.Поршнева.- М.: Финансы и статистика, 1996. – 512 с.
25. Шудра В.Ф., Беличко А.Н. Как подготовить успешный бизнес-план. – 2-е изд., испр. и доп.- К.: Капрал, 1997.-100с.
26. Економіка підприємства (конспект лекцій)/ Оганесян А. – М.: Изд-во “ПРИОР”, 1999. – 112 с.
27. Економіка підприємства: Учебник /Под ред.проф. О.И.Волкова. – 2-е изд., перер.и допол. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 520 с.
28. Економіка підприємства: Учебник для вузов./Под ред. В.Я.Горфинкеля. – М.: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1996.-367 с.

29. Экономика предприятия: Учебник для вузов./Под ред. Л.Я.Аврашков и др. – 2-е изд., перер.и допол. – М.: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1998.-742 с.

30. Экономика предприятия: Учебник для вузов: Перевод с немецкого /Под ред. Ю.К.Беа и др. – М.: ИНРА, 1999.-928с.

31. Экономика предприятия: Учебник/Под ред.проф. Н.А.Сафронова. – М.: “Юристь”, 1998. – 584 с.

32. Экономика предприятия: учебное пособие. /Хрипач В.Я., Суша Г.З. и др. – Мн.: Экономпресс. 2000. – 464 с.

33. Ю. Иванов, Н. Тягунова, О. Коросташов, О. Спорши Законодавче регулювання торговельної та підприємницької діяльності. Кредитно-модульний курс /К.- Центр навчальної літератури - 2019.- 136с.-

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Веб-сторінка кафедри економічної теорії: <http://nuwm.rv.ua/ket.html>

3. Офіційні сайти періодичної літератури:

Назва журналу	Офіційний сайт
Актуальні проблеми економіки	www.eco-science.net
Економіка і держава	www.economy.in.ua
Економіка України	www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/EkUk/index.html
Економіка та підприємництво	www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Etp/texts.html
Економіка. Фінанси. Право	www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Efp/texts.html
Економіст	www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekonomist/index.html
Економічна теорія	www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/ET/index.html
Ефективна економіка	www.economy.nayka.com.ua
Економічний часопис – XXI	www.soskin.info/ea
Бізнес	www.business.ua
Комерсант	www.kommersant.ua
ЛігаБізнесІнформ	www.liga.net.com.ua

4. Офіційні сайти державних та міжнародних установ:

Назва	Офіційний сайт
Верховна Рада України	www.portal.rada.gov.ua
Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Міністерство економічного розвитку і торгівлі	www.me.gov.ua
Міністерство фінансів	www.minfin.gov.ua
Національний банк України	www.bank.gov.ua
Державна податкова служба України	www.tax.gov.ua
Державна служба статистики України	www.ukrstat.gov.ua
Національний інститут стратегічних досліджень	www.niss.gov.ua
Центр перспективних соціальних досліджень	www.cpsr.org.ua
Міжнародний валютний фонд	www.imf.org
Human development report	www.hdr.undp.org
United Nations Statistics Division	www.unstats.un.org
Organization for Economic Cooperation and Development	www.oecd.org/std
Statistical Office of the European Communities	www.europa.int